

Waardering van mbo-beroepen

'HANDJES' of redders VAN DE ECONOMIE?

“Loodgieter, stratenmaker, bakker.” Een rondgang langs enkele jongeren en ouders leert wat zoal hun beeld is bij ‘het mbo’. Havo, mbo of hbo? “Tja, ik heb liever dat mijn kind doorleert, dan verdient hij beter.” Het mbo-werkveld lijkt te degraderen. Tijd om de noodklok te luiden? Nee. Wél de hoogste tijd voor bedrijven en scholen om de handen ineen te slaan, vinden econoom Frank Kalshoven en bestuurders Hans Koole, Henk van Hoof en Marc Hendrikse. “Met alleen pr-campagnes redden we het niet.”

Tekst Marie-José Linders Illustraties Link Design, Amsterdam

“De dag dat verzorgenden en verpleegkundigen hun verantwoordelijkheid namen voor de toekomst van de gezondheidszorg.” Met deze woorden werd begin dit jaar het voorstel voor een nieuwe, toekomstbestendige beroepenstructuur overhandigd aan minister Schippers. In dit voorstel zijn verpleegkundigen vanaf 2020 per definitie hbo-opgeleid en krijgt de zorg-professional op mbo-niveau de titel ‘zorgkundige’. Een voorstel dat bij mbo’ers voor aardig wat ophef zorgt, getuige de reacties op Nursing.nl, een website voor verpleegkundigen. Mbo-verpleegkundestudent en blogger, Quinten Manuel: “Zorgkundige?! Dit moet een grap zijn.” (...) “Het voelt voor mij, als mbo-verpleegkundige in opleiding, als een degradatie.”

Maar van een degradatie van mbo-beroepen kun je niet spreken, vinden Frank Kalshoven, econoom en oprichter van De Argumentenfabriek, en Hans Koole, bruggenbouwer onderwijs en bedrijfsleven en werkzaam in diverse bestuursfuncties in het onderwijs. Kalshoven: “Beroepen veranderen sneller. Vijf jaar geleden kenden we

nog geen app-makers. De verpleegkundige noemen we nog steeds zo, maar de inhoud is spectaculair gewijzigd en gaat spectaculair veranderen; de medische wetenschap wordt ingewikkelder. Ziekenhuizen zeggen dan: doe mij maar een hbo’er.” Hans Koole trekt parallellen met dat wat hij in de jaren ‘70 zag in de proces-industrie: “In deze industrie is een enorme upgrade geweest. Er kwamen ingewikkeldere apparaten en werkgevers dachten daar hbo’ers voor nodig te hebben. Een denkfout. Het was ingewikkeld de apparaten te maken, niet om ze te bedienen. Mbo-4 wordt niet gedegradeerd; het krijgt een andere invulling. En je zult zien dat werkgevers in de verpleegkunde uiteindelijk toch zeggen: dit werk kunnen mbo’ers ook.” Met de waardering van mbo’ers zit het wel goed, vinden Kalshoven en Koole. Kalshoven: “De werkloosheid onder mbo’ers is laag, het salaris is behoorlijk en je kunt met het mbo alle kanten op. Mbo-werk is het cement van de Nederlandse arbeidsmarkt. Het zijn concrete, nuttige en fijne beroepen.”

‘Mbo-beroepen zijn concrete, nuttige en fijne beroepen’

Frank Kalshoven

*'De waardering
voor mbo'ers in
individuele zin,
die is er'*

Hans Koole

DIFFUUS BEELD

De publieke opinie praat graag in oneliners over het mbo. Dat doet het mbo geen recht, vindt Koole: "Het mbo is de meest ingewikkelde onderwijssoort in ons stelsel. We hebben het over vier niveaus met behoorlijke verschillen. Het eerste niveau omvat zo'n vijf procent van de studenten en dan heb je het over een vaak lastige doelgroep. Het is moeilijk om deze groep studenten überhaupt een opleiding te laten volgen. Dan de veelbelovende mbo'ers op niveau 4. Veertig procent van deze mbo'ers gaat naar het hbo; de overige zestig procent gaat aan het werk en wordt gewaardeerd in dat wat zij doen." We moeten beseffen, geeft Koole aan, dat het merendeel van de Nederlandse beroepsbevolking een mbo-opleiding heeft. En dat het diffuse beeld over het mbo effect heeft op de waardering van het onderwijs en beroepen in algemene zin. "Opleidingen worden niet gewaardeerd om wat ze écht zijn: instrumentele opleidingen om verder mee te komen. De waardering voor mbo'ers in individuele zin, die is er."

Bij de NTS-Group, een system supplier in de hightech-industrie, werken veel mbo'ers. De NTS-Group bestaat uit verschillende bedrijven in Nederland, Tsjechië, Israël en China. Marc Hendrikse is de CEO en tevens bestuurslid van de Brabants-Zeeuwse

werkgeversvereniging. "Voor onze branche heeft het negatief gewerkt dat de lts is opgegaan in het vmbo, samen met de mavo. Het technisch onderwijs verloor daarmee zijn gezicht. Als er één ding is waar de overheid aan moet werken, dan is het dat. En zorg dat de leerlijn lts-mts op het gebied van techniek aantrekkelijk wordt. Als bedrijven moeten en zullen we daar ook aan meewerken." Naast een probleem met herkenbaarheid, constateert Hendrikse dat de hightechsector moeite heeft met het vinden van voldoende personeel. "Onze productieprocessen worden complexer en de vraag naar mbo'ers op niveau 4 groeit. Het werven van deze mbo'ers, ook op niveau 3, is lastig in de regio Eindhoven: de vraag is groter dan het aanbod. Mbo'ers zijn onmisbaar voor het bedrijf, zij nemen de operationele uitvoering voor hun rekening en moeten daarbij steeds zelfstandiger en pro-actiever werken."

ACHTERHAALDE DENKBEELDEN

Het is vijf voor twaalf vindt Henk van Hoof, bestuursvoorzitter van de Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs en oud-staatssecretaris SZW in het tweede kabinet Balkenende. "Het tekort wordt deels veroorzaakt doordat veel werknemers met pensioen gaan. Ook zijn er minder jongeren en deze jongeren kiezen nauwelijks voor techniek. Naarmate er minder studenten komen, wordt het steeds moeilijker techniekopleidingen in stand te houden. Mensen realiseren zich onvoldoende dat de tekorten echt gaan komen. Sommige bedrijven hebben al moeite voldoende gekwalificeerd personeel te vinden, maar kunnen het nu nog oplossen via het uitzendbureau." Van Hoof en Hendrikse zien dat ouders hun kind liever naar de havo sturen, dan naar het vmbo en dat jongeren achterhaalde denkbeelden bij techniek hebben. Koole: "De jongeren die in de techniek werken, kennen de sector omdat hun ouders er werkten. Vooral de eerste en tweede generatie

allochtonen, die zelf in de zware industrie gewerkt hebben, willen dat hun kind hogerop komt. Maar de industrie is niet meer vies en vuil en betaalt misschien wel beter dan een kantoorjob." Dat ouders stimuleren dat hun kind naar het hbo of de universiteit gaat, is logisch vindt econoom Kalshoven: "Er is voor het individu rendement op scholing. Hoe meer jaren scholing, hoe hoger het inkomen." Aan deze redenering zit ook een andere kant, vindt hij. "Als jij in de groene sector wilt werken en vooral buiten wilt zijn, moet je niet naar de Universiteit Wageningen gaan, maar naar het mbo. Daardoor word je waarschijnlijker een gelukkiger mens."

SPORTVISSER WORDT WATEREXPERT

Kalshoven, Van Hoof, Koole en Hendrikse vinden het belangrijk dat bedrijven en scholen aansluiten bij de leefwereld van jongeren en de handen ineen slaan. Met alleen pr-campagnes redden we het niet: "te incidenteel". Kalshoven: "Scholen hebben sturingsmogelijkheden als ze jongeren in hun motivatie raken. De kunst en kunde is de opleiding te laten aansluiten bij wat studenten leuk vinden en dat te combineren met het aanleren van een goede basis voor beroepen met toekomstperspectief. Dat gebeurt al. Zo biedt het Clusius College een opleiding Sportvisserij. Dan denk je aan jongens met een hengelt aan de waterkant, maar dat is wel hun leefwereld: ze willen snoeken en brasems vangen. Er zijn in Nederland veel organisaties die zich bezighouden met water en waterkwaliteit en die moeite hebben met het vinden van mbo'ers. De sportvisserij leert ze alles over water. Deze mensen zijn goed opgeleid en gaan uiteindelijk bij dergelijke bedrijven aan de slag." Koole vult aan: "Het moet afgelopen zijn met het bedrijfsleven dat zegt 'mbo'ers kunnen geen hamer meer vasthouden' of het onderwijs dat zegt dat het bedrijfsleven niet wil. Dat is jij-bakken. Accepteer dat

bedrijfsleven en onderwijs twee verschillende werelden zijn met een eigen dynamiek. Verknop die werelden. Sla de handen ineen, neem gezamenlijk je verantwoordelijkheid en laat jongeren kennismaken met beroepen die ze niet kennen. Mbo'ers zijn onze aankomende ondernemers. Ze zorgen voor nieuwe bedrijvigheid en innovaties. En voor continuïteit in onze economie."

Mbo-verpleegkundestudent Quinten Manuel, schrijft over zijn ervaring: "In het laatste jaar van de mavo doe ik een beroepskeuzetest. Tot mijn verbijstering komt er uit dat ik verpleegkundige moet worden. "Ik verpleegkundige? Nee joh!". Dus vroeg ik om uitleg. De mevrouw van de test zegt: "Je hebt een totaal verkeerd beeld van het beroep Quinten, geloof me nou." Quinten bezoekt een open dag, schrijft zich in en besluit: "Een jaar later ben ik er nog steeds trots op dat ik deze opleiding volg." Als hij zich in 2020 tenminste ook nog verpleegkundige mag noemen.

Dit is ook mbo!

De SBB publiceert in juni een overzicht met kansrijke beroepen. Beroepen waarbij u misschien niet eens dacht aan het mbo, zoals:

- Biotechnicus
- Coördinator Havenoperaties
- Tandtechnicus Kroon- en Brugwerk
- Teamleider teelt en arbeid
- Commercieel technicus
- Voedingsmanagement
- Milieufunctionaris

Een compleet overzicht van kansrijke beroepen vindt u op:
<http://www.kansopwerk.nl/barometer.html>

